

Практичні аспекти використання трансфертних цін у банківських установах України.

Т.Г. Савченко, Українська академія банківської справи НБУ

У квітні 2006 року нами було проведено дослідження практики трансфертного ціноутворення у вітчизняних банківських установах. Дослідження являло собою спеціально організоване, одноразове, несуцільне статистичне спостереження, що проводилось способом анкетуванням. Анкети направлялись банківським установам поштою та електронними листами.

За охопленням одиниць сукупності, дослідження проводилось методом основного масиву, у якості ознаки відбору одиниць сукупності, які склали об'єкт дослідження, нами використовувалась величина чистих активів банківської установи станом на 01.04.2006 року. Анкети були надіслані групам найбільших (12 банків), великих (15 банків) та середніх (28 банків), за величиною активів, банківським установам. Таким чином, об'єкт дослідження склали банківські установи, які концентрують близько 88% активів банківської системи (відповіді отримано від банків, що концентрують близько 27% активів банківської системи), що у свою чергу забезпечує теоретичну і практичну цінність отриманих результатів. Обробивши дані отримані у процесі дослідження, ми прийшли до наступних висновків .

За нашими оцінками, серед найбільших, великих та середніх банків біля 64% установ використовують систему трансфертного ціноутворення, причому більшість з них використовують трансфертні ціни не більше 5 років. Нами виявлена пряма залежність між величиною активів банківської установи і використанням системи трансфертного ціноутворення.

Виявлено та оцінено значимість факторів, що впливають на запровадження системи трансфертних цін у банківській установі. Серед них ряд об'єктивних факторів: наявність ефективного управлінського обліку (91 бал), стратегія розвитку банківської установи (63 бали),

організаційна структура та повноваження казначейства банку (59 балів), наявність зовнішніх орієнтирів для трансфертних цін (53 бали), а також суб'єктивний фактор: бажання керівництва запроваджувати нові (інноваційні) інструменти фінансового менеджменту (75 балів).

Проаналізовано особливості методики трансфертного ціноутворення. Більшість вітчизняних банків у процесі розрахунку трансфертних цін орієнтуються одночасно на ринкові індикатори та внутрішні витрати.

Виявлено позитивні та негативні результати впровадження системи трансфертного ціноутворення.

За результатами дослідження нами сформульовані наступні практичні рекомендації для банківських установ:

1. За нашими оцінками, серед найбільших, великих та середніх банків (за класифікацією НБУ) біля 64% установ використовують систему трансфертного ціноутворення. Таким чином, банківським установам які не використовують даний інструмент фінансового менеджменту необхідно розглянути можливість його запровадження для підвищення своєї конкурентноздатності.

2. Основними передумовами запровадження системи трансфертного ціноутворення є: налагодженням ефективного управлінського обліку, узгодження тактики і стратегії використання трансфертних цін зі стратегією розвитку банківської установи в цілому, адаптація організаційної структури та повноважень казначейства банку.

3. На основі дослідження національного та міжнародного досвіду побудови методик розрахунку трансфертних цін, пропонуємо розглянути можливість переорієнтації методики трансфертного ціноутворення у напрямку використання виключно ринкових індикаторів. Дана пропозиція може бути реалізована лише за умов підвищення ліквідності національних грошових ринків та зростання активності вітчизняних банків на міжнародних фінансових ринках.